

ДЕРЖАВНА МІГРАЦІЙНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

**Контактний інформаційно-аналітичний центр з моніторингу
міграційних процесів**

**ОПЕРАТИВНИЙ ЗВІТ
З МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
(11 – 17 вересня 2015 року)**

Київ 2015

Оперативний звіт підготовлено Контактним інформаційно-аналітичним центром з моніторингу міграційних процесів Державної міграційної служби України.

Контактний інформаційно-аналітичний центр з моніторингу міграційних процесів Державної міграційної служби України створений відповідно до наказу ДМС від 29 травня 2015 року № 64 в рамках виконання рекомендацій, що містяться у п'ятій доповіді ЄК щодо прогресу України у виконанні Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму.

Контактний інформаційно-аналітичний центр з моніторингу міграційних процесів діє на базі Управління документального забезпечення, роботи зі зверненнями громадян та запитами на інформацію Державної міграційної служби України.

У звіті представлені оперативні (за тиждень) результати спостережень за основними подіями в Україні та світі, з метою здійснення прогнозу розвитку міграційних процесів в Україні.

ЗМІСТ

I. ОКРЕМІ ПОКАЗНИКИ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ	2
1.1. Зовнішні показники	2
1.1.1. Соціально-політична ситуація у світі	2
1.1.2. Наявність військових конфліктів та війн у світі	2
1.1.3. Наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, ...	4
1.1.4. Основні шляхи постачання нелегальних мігрантів у Світі	5
1.2. Внутрішні показники	6
1.2.1. Наявність в Україні надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних.	6
1.2.2. Події у районах проведення Антитерористичної операції.	6
1.2.3. Кількість внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території України.	7
1.2.4. Зміни в законодавстві	9
II. ВПЛИВ ЗНАЧЕНЬ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ НА МІГРАЦІЙНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ..	10
2.1. У сфері внутрішньої міграції	10
2.2. У сфері нелегальної (незаконної) міграції.....	10
2.3. У сфері надання притулку	11
2.4. У сфері трудової міграції	12

I. ОКРЕМІ ПОКАЗНИКИ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ

1.1. Зовнішні показники

1.1.1. Соціально-політична ситуація у світі

Минулого тижня (11 – 17 вересня) увага всього світу була знову прикута до Європи, де кількість біженців з країн Африки, Азії та Близького Сходу продовжує бити всі мислимі і немислимі рекорди.

Згідно даних Frontex, опублікованих минулого тижня, загальна кількість мігрантів, що у 2015 році перетнули кордони ЄС наразі оцінюється більш ніж у 500 тис. осіб, з яких у серпні - 156 тис. осіб.

Точні поточні цифри обсягу мігрантів, що прибули до ЄС наразі не оприлюднюються через їх безперервний потік.

За даними Міжнародної організації з міграції, станом на 10 вересня цього року в Європу через Середземне море прибуло 432 тис. осіб, основна маса яких зійшла на береги Греції – 309 тис. осіб та Італії – 121,1 тис. осіб.

Джерело: Frontex, MOM

BBC

Мал. 1. Основні шляхи міграції до ЄС 2015 через Середземне море.

З початку року під час спроб дістатися до Європи загинуло 3 776 осіб.

Уже вчергове нагнітає ситуацію у Східній частині Азії КНДР.

Так, на минулому тижні у цій країні відновив роботу головний атомний реактор країни - ядерний комплекс в Йонбені, заморожений в 2007 році.

Експерти вважають, що потужностей реактора вистачить на те, щоб щорічно виготовляти по одній плутонієвій бомбі.

Згідно заяви КНДР, оголошеної північнокорейським агентством «ЦТАК», Пхеньян удосконалює своє ядерне озброєння за якістю та кількістю і готовий використовувати ядерну зброю проти США та інших країн в будь-який час.

В Україні минулий тиждень у районах проведення АТО, як на диво, минув у відносному затишші.

1.1.2. Наявність військових конфліктів та війн у світі

Станом на 10.09.2015 конфліктні ситуації та війни обліковуються орієнтовно у 66 країнах світу та окремих регіонах, у тому числі: у Африці – 28,

в Азії – 16, в Європі – 9, у Південній Америці – 4, у Північній Америці – 1 та на Близькому Сході – 8.

Гарячі ситуації спостерігаються у 22-х країнах та окремих територіях, в тому числі:

- в Африці – у 9 країнах:

Буркіна-Фасо – військовий переворот;

ДР Конго, Малі, Судан і Сомалі – війна проти терористичних угруповань;

Єгипет, Нігерія – війна проти ісламістських бойовиків;

Лівія і Південний Судан – громадянська війна;

- в Азії – у 5 країнах:

Афганістан, Пакистан і Філіппіни – війна проти ісламістських бойовиків;

Бірма – війна проти повстанських груп;

Таїланд – військовий переворот.

- в Європі – у 2 країнах:

Росія – бойові дії проти ісламістських бойовиків у Чечні та Дагестані;

Україна – війна проти терористичних угруповань.

- у Південній Америці – у 1 країні:

Колумбія – війна проти терористичних угруповань.

- у Північній Америці – у 1 країні:

Мексика – війна проти наркокартелів.

- на Близькому Сході – у 4 країнах:

Ірак, Ізраїль, Ємен – війна проти ісламістських бойовиків;

Сирія – громадянська війна.

Найбільший резонанс впродовж останнього тижня отримали такі події:

Афганістан – Афганська національна армія продовжує здійснення військових операцій проти терористичних угруповань всередині країни.

Буркіна-Фасо – військові, що захопили в заручники тимчасового президента країни Мішеля Кафандо, прем'єра Ісаака Циду і членів уряду, оголосили про створення хунти.

Ємен – шіїтські протиурядові повстанці активізували напади на урядові збройні сили.

Ці події зумовили розширення Саудівської Аравією військового контингенту у прикордонних з Єменом районах.

Єгипет – збройними силами Єгипту продовжувалася військова операція «Відплата за мученика», спрямована на зачищення Синайського півострова від ісламістів.

Ірак – міжнародні коаліційні сили, під проводом США, перейшли в активний наступ на позиції ІДІЛ у західній провінції Анбар.

Конго – активізувалися протистояння між терористичним ісламістським угрупованням Національна армія визволення Уганди і збройними силами ДР Конго.

Сирія – 14 вересня до боротьби проти ІДІЛ вперше приєдналися військово-повітряні сили Австралії. Австралійські бомбардувальники на сході країни нанесли удари по техніці та живій силі ісламістських бойовиків.

Сомалі – внаслідок загострення ворожнечі між ісламістським проурядовим угрупованням Ахль Сунна і силами невизнаної держави Галмудуг посилюються обсяги внутрішньої міграції.

1.1.3. Наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, в країнах, що мають спільні з Україною кордони

Республіка Білорусь

За повідомленнями Міністерства надзвичайних ситуацій Республіки Білорусь, надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, впродовж минулого тижня у районах, що межують з кордонами України, не зафіксовано.

Республіка Молдова

Впродовж останнього тижня за даними Служби цивільного захисту і надзвичайних ситуацій Молдови наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

Російська Федерація

У регіонах, що межують з Україною за повідомленнями МНС Російської Федерації наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

Станом на 16.09.2015 загальна площа лісових пожеж порівняно з минулим тижнем скоротилася до майже 22 тис. га, з яких на території Бурятії – 9,9 тис. га, Іркутської області – 10,6 тис. га.

Режим «Надзвичайної ситуації» діє в п'яти регіонах Сибіру: на всій території Забайкальського краю, Іркутській області, в Тиві, Бурятії та Хакасії. «Особливий протипожежний режим» введено у чотирьох регіонах Сибіру.

Республіка Польща

У регіонах Польщі, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

Незважаючи на досягнуті домовленості щодо розподілу мігрантів у країнах-членах ЄС, Польща і надалі висловлює свою позицію щодо надання переваги у притулку біженцям з України та країн Балканського півострова перед нелегальними мігрантами, що прибувають з країн Північної Африки та Близького Сходу.

Румунія

Впродовж останнього тижня у регіонах Румунії, які межують з Україною, наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

Словацька Республіка

У регіонах Словацької Республіки, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

Незважаючи на результати домовленості «Вишеградської четвірки» Словацька Республіка приєднуються до процесу встановлення квот на розподіл

мігрантів з країн Північної Африки та Близького Сходу, що намагаються отримати статус шукачів притулку.

Проте, аналогічно як і Польща, Словаччина наразі воліє за краще приймати у себе біженців з України, а мігрантів з інших країн світу - за умови, що вони будуть християнами за віросповіданням.

Угорщина

У регіонах Угорщини, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

Внаслідок міграційної кризи Угорщина побудувала 4-метровий паркан з колючого дроту на кордоні із Сербією, який пере направив потік біженців з Угорщини на Хорватію і Сербію.

Натомість Уряд Угорщини для попередження ситуації, що виникла на кордоні із Сербією, оголосив про початок будівництва нового паркану на кордоні з Румунією.

1.1.4. Основні шляхи постачання нелегальних мігрантів у Світі

Міграційна криза в ЄС продовжується. Обсяги міграції із зон ведення бойових дій, які проходять в основному в Африці та на Близькому Сході (Афганістан, Сирія, Лівія, Ірак, Туніс, Єритрея, Нігерія, Судан), до країн Європейського Союзу не зменшуються.

Не останню роль у цій ситуації відіграє Російська Федерація, яка продовжує військову агресію проти України на Донбасі, спричиняючи величезні потоки внутрішнього переміщення осіб, які там проживали, та надає повномасштабну (технічну і людську) підтримку владі Сирії, дії якої стали ключовим фактором у настанні міграційної кризи в Європі.

Так, 14 вересня угорські правоохоронці затримали рекордне число мігрантів, які намагалися незаконно перетнути кордон – 9 830 осіб.

Внаслідок наростаючого і неконтрольованого потоку нелегальної міграції угорський уряд 15 вересня оголосив надзвичайний стан у двох районах поблизу кордону із Сербією.

16 вересня до Хорватії прибуло 6,5 тис. біженців. Внаслідок цього, Хорватія вирішила більше не приймати мігрантів.

17 вересня Голова німецького Федерального відомства у справах міграції та біженців Манфред Шмідт подав у відставку. Манфред Шмідт очолював відомство з грудня 2010 року і у 2013 року піддавався критиці за неспроможність швидко розширити можливості свого відомства.

Для протидії нелегальному проникненню мігрантів Німеччина впродовж тижня запровадила прикордонний контроль з Чехією та Австрією.

В свою чергу уряди Австрії та Словенії ввели прикордонний контроль на кордонах з Угорщиною.

В ході позачергової зустрічі в Брюсселі глави МВС країн ЄС, яка відбулася 14 вересня, досягли принципової домовленості про розподіл 160 тисяч біженців.

Наступна зустріч міністрів внутрішніх справ ЄС, на якій будуть узгоджені конкретні заходи вирішення кризи міграції, відбудеться 8 жовтня.

Згідно з даними УВКБ ООН, найпопулярнішою країною призначення для більшості нелегальних мігрантів залишається Німеччина.

До країн транзиту нелегальних мігрантів у найбільш розвинені країни ЄС минулого тижня додалася Хорватія.

Натомість Угорщина через запровадження жорсткого прикордонного контролю та кримінальної відповідальності за незаконне перетинання державного кордону, перестає цікавити мігрантів з країн Північної Африки та Близького Сходу.

Мета мігрантів, що прибувають до Європи залишається незмінною – отримання статусу біженця та соціальних пільг у Великобританії, Німеччині, Франції, Норвегії та інших розвинених країнах ЄС.

Маршрути міграції нелегальних мігрантів з країн Північної Африки та Близького Сходу до ЄС через вжиті дії владою Угорщини (зазначено вище) наразі дещо с коригувалися:

- 1) Іспанія – Франція - Великобританія;
- 2) Туреччина – Греція – Македонія – Сербія – Угорщина – Австрія – Німеччина;
- 3) Туреччина – Греція – Македонія – Сербія – Хорватія – Словенія – Австрія – Німеччина;
- 4) Туреччина – Греція – Македонія – Сербія – Угорщина – Словачія – Чехія;
- 5) Італія – Франція – Німеччина;
- 6) Італія – Франція – Великобританія;
- 7) «Північний маршрут»: Росія – Норвегія.

В рамках подолання міграційної кризи в ЄС планують задіяти на кордонах сили швидкого реагування. Їхнє завдання - посилення охорони зовнішніх кордонів.

Метою створення нової системи є забезпечення охорони зовнішніх кордонів Євросоюзу мультинаціональними прикордонними силами.

1.2. Внутрішні показники

1.2.1. Наявність в Україні надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних.

Надзвичайних подій, які б призвели до можливого переселення людей протягом 11 – 17 вересня на території України не зафіксовано.

1.2.2. Події у районах проведення Антитерористичної операції.

Протягом звітного тижня (11 – 17 вересня) обстановка в зоні АТО залишалася відносно стабільною, незаконні збройні формування здійснювали, переважно, хаотичні і провокаційні обстріли сил АТО, чим 36 разів порушили режим припинення вогню. За вказаний період загинули щонайменше 4 та поранено 13 українських військових.

В цілому відносно затишшя на фронті триває протягом двох тижнів. В середньому бойовики до 6 разів на добу порушують перемир'я, не застосовуючи при цьому важке озброєння.

Водночас спеціальна моніторингова місія ОБСЄ зафіксувала в Донецькій і Луганській областях, в порушення мінських угод, зосередження значної кількості важкого озброєння бойовиків, а також переміщення військового озброєння.

Як заявив заступник голови спостережної місії ОБСЄ Олександр Хуг спостерігачами за останній тиждень не зафіксовано відвід важкого озброєння з боку проросійських бойовиків, у той час як українськими підрозділами зброю від лінії розмежування відводиться. За його словами, ОБСЄ продовжує відвідувати місця зберігання важкої зброї і фіксує, що в цих місцях з обох сторін деколи відсутні відповідні знаряддя.

Мал. 2 – Мапа АТО станом на 17.09.2015.

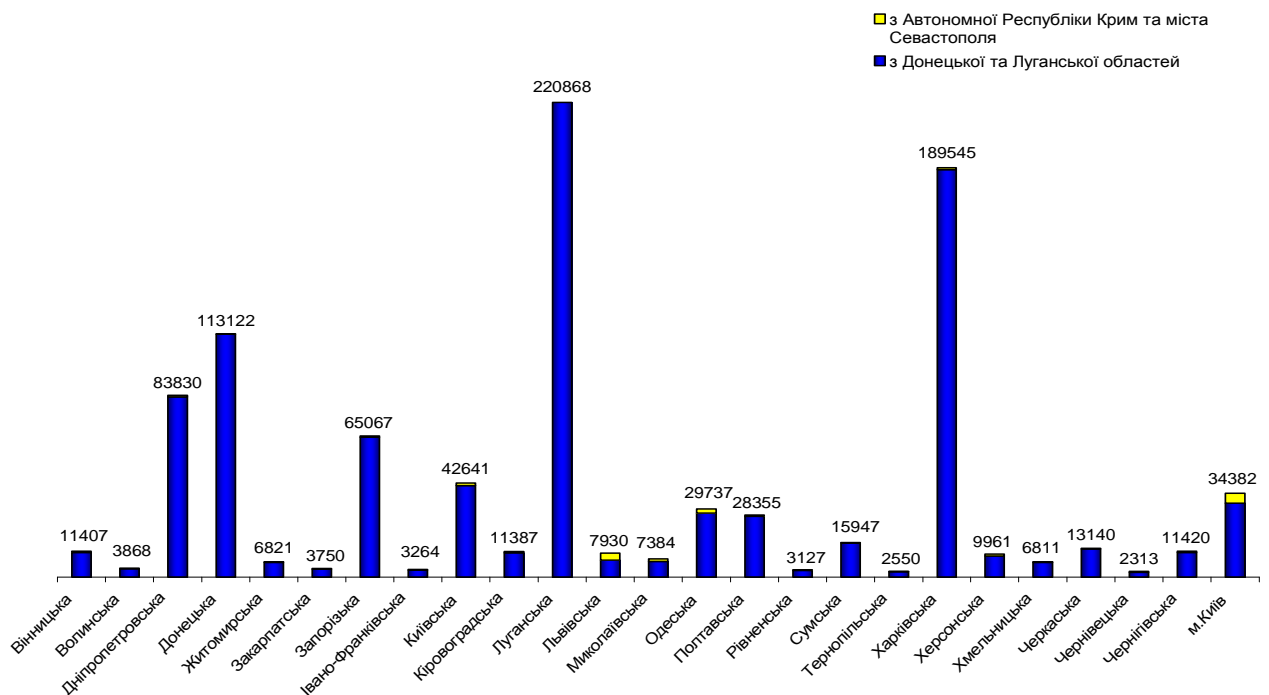
1.2.3. Кількість внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території України.

Згідно з оперативною інформацією Міжвідомчого координаційного штабу з питань соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з районів проведення антитерористичної операції та тимчасово окупованої

території, у період 11 – 17 вересня кількість тимчасово розміщених громадян України, які переміщені з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції, збільшилася на 6,3 тис. осіб (0,7 %), що на 1,5 тис. осіб більше, ніж розміщено протягом минулого звітного тижня. Із загальної кількості вказаних осіб 99,2 % – переселенці з Донецької та Луганської областей.

Станом на 10.09.2015 з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції до інших регіонів загалом переселено 949,6 тис. осіб (у т.ч. 160,4 тис. дітей та 467,3 тис. інвалідів та осіб похилого віку), у тому числі:

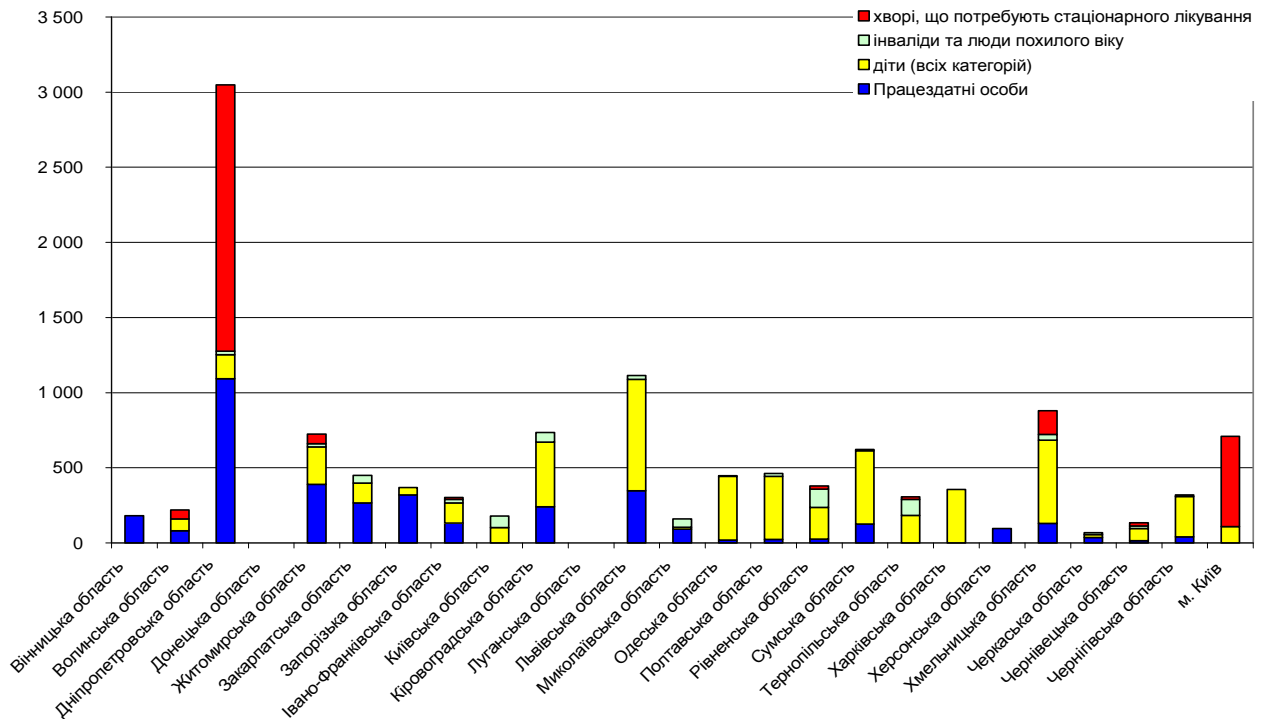
- з Донецької і Луганської областей – 928,6 тис. осіб;
- з АР Крим і міста Севастополь – 20,9 тис. осіб.

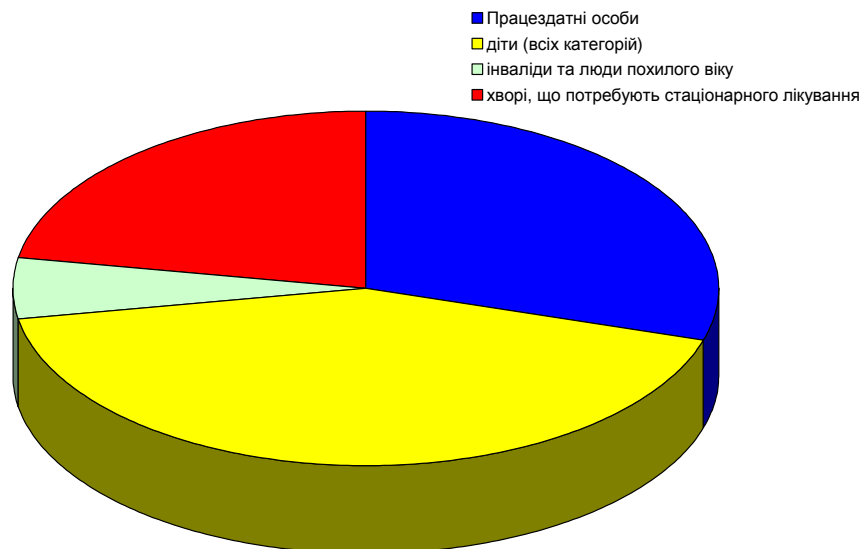
Мал. 3. – Розподіл внутрішньо переміщених осіб за регіонами переселення (осіб).

Як видно з рисунку 1.2 найбільші потоки внутрішнього переміщення осіб з районів проведення АТО спрямовані у східні та центральні регіони України (Луганська, Харківська, Донецька, Дніпропетровська, Запорізька, Київська області та місто Київ).

За інформацією Державної служби з надзвичайних ситуацій місцевими органами виконавчої влади на даний час визначено 729 об'єктів різної форми власності, в яких можливе розміщення 12 тис. 269 внутрішньо переміщених осіб.

Мал. 4. – Можливості розподілу окремих категорій внутрішньо переміщених осіб за регіонами переселення (осіб).

Мал. 5. – Можливості розподілу внутрішньопереміщених осіб за окремими категоріями.

1.2.4. Зміни в законодавстві

Впродовж останнього тижня зміни у законодавстві, що стосуються сфер міграції, та які можуть вплинути на сфери міграції, не відбувалися.

II. ВПЛИВ ЗНАЧЕНЬ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ НА МІГРАЦІЙНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ

2.1. У сфері внутрішньої міграції

Ризик посилення обсягів внутрішньої міграції населення з тимчасово окупованої території України та районів проведення АТО.

Як уже зазначалося вище впродовж останнього тижня (11 – 17 вересня) кількість внутрішньо переміщених осіб в Україні збільшилась на 6,3 тис. осіб, що на 1,4 тис. осіб більше, ніж тижнем раніше.

На збільшення потоку внутрішньо переміщених осіб може вплинути і факт настання гуманітарної кризи у районах, що контролюються терористичними угрупованнями ДНР і ЛНР.

Так, за повідомленням Центру новин ООН міжнародні організації стикаються з серйозними проблемами при наданні допомоги найбільш вразливим категоріям населення, які постраждали від збройного конфлікту в Донбасі. Так, згідно заяви управління ООН з координації гуманітарних питань через відсутність гарантій безпеки, бюрократичних перепон, а також матеріально-технічних проблем на місцях доступ до нужденних осіб наразі є обмеженим. При цьому експерти ООН відзначають, що в найважчому становищі перебувають близько 2-х млн осіб в районах, які розташовані уздовж лінії розмежування вогню.

Короткостроковий прогноз: ризик збільшення потоків внутрішньої міграції населення України із Донецької та Луганської областей до інших регіонів України наразі є непередбачуваним, оскільки дії терористичних угруповань ЛНР і ДНР не спрямовані на захист мирного населення, що проживає на непідконтрольних українським війська територіях.

2.2. У сфері нелегальної (незаконної) міграції

Ризик збільшення фактів незаконного проникнення іноземців та ОБГ на територію України.

Із запровадженням країнами ЄС жорстких заходів реагування на факти незаконної міграції, південні та західні регіони України, аналогічно до Угорщини, Македонії, Сербії, Італії, Хорватії та Греції можуть стати транзитними пунктами для нелегалів на шляху до розвинених країн ЄС.

Так, у рамках проведення спільних операцій на кордоні України із Угорщиною прикордонний наряд виявив групу із 6 осіб на ділянці відповідальності відділу «Косине» Мукачівського загону. Усі затримані повідомили, що прибули із Афганістану, а через територію Угорщини планували потрапити в країни центральної Європи.

Ще одна група у складі 5 осіб, яку прикордонники затримали на околиці села Велика Паладь Закарпатської області, також прибула із Афганістану.

В обох випадках мігрантів доставлено до прикордонного підрозділу для складання адміністративно-процесуальних документів.

В рамках проведення спільної операції «КОРДОН-2015», працівниками ДПС, ДМС, МВС та СБУ, проведено спільні заходи з протидії нелегальній міграції на одеському ринку «Авангард» (більш відомий як «7-й кілометр»).

Під час проведення заходів на території ринку було перевірено документи у більше ста іноземних громадян на предмет встановлення законності їх перебування

на території України, 47 з яких не змогли на місці підтвердити легальність свого перебування в державі, у зв'язку з чим вони були запрошені до відділення міліції, розташованого на території ринку.

За результатами перевірки 32 особи були доставлені до Управління по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, ГУМВС України в Одеській області для з'ясування обставин їх перебування в Україні.

У подальшому 22 особи були притягнені до адміністративної відповідальності за порушення правил перебування в Україні, а стосовно 10 осіб, які не мали підстав для перебування на території держави, підрозділами міграційної служби прийняті рішення про примусове повернення з України.

Наразі головним фактором відсутності великого напливу нелегальних мігрантів з країн Африки та Азії в Україну є те, що Україна має незручне географічне розташування по відношенню до основних шляхів їх міграції у ЄС.

Крім того, нещодавно ООН включив Україну до списку країн, на допомогу яким не вистачає грошей.

Іншими пояснюючими факторами відсутності напливу в Україну нелегальних мігрантів з вищезгаданих країн є військові дії на Сході України та неспинне зниження прожиткового рівня населення України.

Короткостроковий прогноз: враховуючи зниження напруги у районах проведення АТО та наростання спротиву мігрантам у країнах-членах ЄС, ризик збільшення фактів незаконного проникнення іноземців на територію України може бути високим.

2.3. У сфері надання притулку

Ризик зростання звернень громадян, у країнах походження яких відбуваються дії, що перешкоджають нормальному проживанню людей, із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує захисту

Впродовж січня-серпня 2015 року до України прибуло 906 іноземців, які звернулися за отриманням захисту, що на 111 осіб більше, ніж у минулому місяці. Основними країнами постачання шукачів захисту в Україні за цей

період були Афганістан – 357 осіб, Сирія – 89 осіб, Сомалі – 88 осіб, Російська Федерація – 62 особи.

Наразі у вказаних країнах тривають активні бойові дії, тому така ситуація у будь-який момент може призвести до збільшення обсягів шукачів захисту в Україні.

Короткостроковий прогноз: враховуючи загострення бойових дій у країнах Близького Сходу і Північної Африки, та наростання спротиву мігрантам у країнах-членах ЄС, рівень збільшення потоків шукачів захисту в Україні є високим.

2.4. У сфері трудової міграції

Ризик необґрунтованого зростання обсягів трудової міграції в Україні та негативного впливу трудових мігрантів на ринок праці в Україні.

За повідомленнями Мінекономрозвитку, у I півріччі 2015 року падіння ВВП становило 16,3%, обсяги виробництва в сільському господарстві України знизилися на 9,3%, зростання споживчих цін склало 39,3% в порівнянні з початком року (липень до грудня). Обсяги експорту товарів знизилися на 35,4%. Падіння реальної заробітної плати склало 23,9%.

Рівень інфляції за січень-серпень 2015 року становив 138,2%.

Крім того, в Україні на осінній період очікується підвищення рівня адміністративно-регульованих цін та тарифів.

Короткостроковий прогноз: враховуючи викладене та події на Сході України, наявність значних ризиків необґрунтованого зростання обсягів трудової міграції в Україні та негативний вплив трудових мігрантів на ринок праці в Україні наразі не прогнозується.